

KUTSESTANDARD

Päästja, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Päästja, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Päästja töö eesmärk on teha pääste- ja ennetustööd, kaitsta inimeste tervist, päästa elu, vara ja keskkonda, valmistuda ohu-, kriisi- ja hädaolukordade lahendamiseks. Päästja tõstab elanikkonna teadlikkust turvalise keskkonna loomiseks ja hoidmiseks.

Päästja töötab meeskonna liikmena. Päästetööl täidab ta päästetöö juhi korraldusi ning vajaduse korral võtab otsuseid vastu iseseisvalt.

Päästja töö on korraldatud ööpäevaringsete valv vahetustega, sõltumata puhkepäevadest ja riigipühadest. Päästja töötab nii sise- kui ka välitingimustes, sõltumata ilmastikuoludest, sageli äärmuslikes oludes (kõrge temperatuur, hingamiskõlbmatu keskkond, kitsad olud, töötamine kõrgustes ja sügavustes jm) ning teeb füüsilist pingutust nõudvat tööd. Päästetööd tehes puutub ta kokku ohuteguritega (põlemisgaasid, elekter, ohtlikud ained, vesi jm), mis võivad ohustada elu ja tervist.

Päästjal peab olema valmisolek tegeleda oma psüühikat traumeerivate olukordadega. Ta peab vastama kehtestatud tervise- ja füüsilise ettevalmistuse nõuetele.

Päästja töövahendid on päästetöö elektrilised, sisepõlemismootoriga, pneumaatilised, hüdraulilised vahendid, nõõripäästevahendid, redelid, tulekustutustöödeks vajaminevaid töövahendeid, IKT-, esmaabivahendid jm. Päästja kasutab oma töös isikukaitsevahendeid ja järgib ohutusnõudeid.

Lisaks päästja kutsestandardile on kehtestatud kutsestandard päästemeeskonna juht, tase 5. Päästemeeskonna juht koordineerib päästemeeskonna tööd, võtab vastu otsuseid ja annab korraldusi meeskonnale ning teistele päästesündmusele kaasatud asutustele ja isikutele.

A.2 Tööosad

- A.2.1 Reageerimisvalmiduse tagamine
- A.2.2 Päästetöö tegemine
- A.2.3 Ennetustöö tegemine

Valitavad tööosad

- A.2.4 Alarmsõidu tegemine
- A.2.5 Pinnaltpääste
- A.2.6 Maastikusõiduki juhtimine
- A.2.7 Nõõripääste
- A.2.8 Veepääste
- A.2.9 Varingupääste
- A.2.10 Naftareostuskorje
- A.2.11 Keemiapääste

A.3 Kutsealane ettevalmistus

Päästjal on vähemalt keskharidus, kutseoskused on tavaliselt omandatud kutseõppe tasemeõppes.

A.4 Enamlevinud ametinimetused

Päästja

A.5 Reguleerimisalad kutsealal tegutsemiseks

Töö päästeteenistujana on reguleeritud päästeteenistuse seadusega.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Kutse moodustub üldoskustest, kohustuslikest ja valitavatest kompetentsidest. Kutse taotlemisel on nõutav üldoskuste B.2 ja kohustuslike kompetentside B.3.1-B.3.3 tõendamine. Valitavate kompetentside B.3.4 – B.3.11 tõendamine on vabatahtlik.

B.2 Päästja, tase 4 üldoskused

Tegevusnäitajad:

1. järgib oma töös päästeteenistuja väärtusi ja eetikakoodeksit, märkab ohtu ja sekkub;
2. oskab hinnata ohte ja riske;
3. järgib oma töös päästetöö valdkonda reguleerivaid õigusakte;
4. järgib oma töös tööohutuse reegleid ja põhimõtteid; kasutab töövahendeid sihipäraselt vastavalt tootja kasutusjuhendile; veendub pärast töövahendi kasutamist selle tehnilises korrasolekus ja vajaduse korral teostab kasutusjärgse hoolduse oma kompetentsuse piires;
5. on motiveeritud õppima, huvitub iseenda ja eriala/valdkonna arengust; arendab ennast sihipäraselt; hoiab ennast treeningutega vormis;
6. tunneb ära eluohtliku seisundi ja valib sobiva elupäästva esmaabi andmise viisi; annab kannatanu(te)le elupäästvat esmaabi ja transpordib kannatanu ohutult kasutades põhiauto standardvarustust; taaselustab vastavalt normidele;
7. töötab tõhusalt meeskonnas ja selle huvides ning kohandub meeskonnaga; arvestab teistega ja täidab oma rolli meeskonnas;
8. kasutab oma töös eesti keelt vastavalt seadusega kehtestatud nõuetele;
9. kasutab tööks vajalikke info- ja kommunikatsioonitehnoloogია vahendeid (riistvara ja tarkvara, raadiosidevahendid, navigatsiooniseadmed jm) vastavalt kehtestatud korrale ja kasutusjuhenditele.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Reageerimisvalmiduse tagamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. täidab komandos valveteenistuslikke ülesandeid ja on valmisolekus reageerida väljakutsetele vastavalt kehtivale korrale; 2. kontrollib varustuse ja tehnika olemasolu ning korrasolekut vastavalt oma rollile operatiivvalmiduse tagamisel; täidab varustusega seotud dokumentatsiooni vastavalt kehtivale korrale.	
B.3.2 Päästetöö tegemine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. hindab ja arvestab päästesündmusega seotud ohte ja riske vastavalt oma tööülesandele; informeerib asjakohaseid osapooli ohtudest ja riskidest; hindab oma tegevuse tulemuslikkust ja edastab infot vastavalt juhendile; 2. suitsusukeldub ohutult vastavalt päästetöö suitsusukeldumise juhendile, tulekahju eripäradele ja saadud korraldusele kasutades selleks põhiauto standardvarustust sihipäraselt ja ohutult; täidab korralduse põlemise likvideerimiseks, ventileerimiseks ja konstruktsioonide avamiseks kasutades sobivaid töövahendeid ja -võtteid ning	

tuleohutuspaigaldisi kasutades selleks põhiauto standardvarustust sihipäraselt ning ohutult; hindab tulekustutuse tulemuslikkust ja edastab infot vastavalt juhendile;

3. teeb ohutult tehnilisi päästetöid inimkannatuse vähendamiseks, õnnetuse tagajärgede leevendamiseks ja abitusse seisundisse sattunud inimese või looma päästmiseks ning vara ja keskkonna kaitsmiseks vastavalt korraldusele ja juhenditele; kasutab sobivaid töövõtteid ning põhiauto standardvarustust sihipäraselt ja ohutult; kasutab isikukaitsevahendeid vastavalt korraldusele ja päästetöö iseloomule; hindab päästetöö tulemuslikkust ja edastab infot vastavalt juhendile;

4. tuvastab ohtliku aine tähistuse ja edastab info juhile; keemiasukeldub ohutult vastavalt juhendile, ohtliku aine eripärale ja saadud korraldusele kasutades selleks sobivaid töövahendeid; täidab korralduse elu päästmiseks, ohtliku aine leviku piiramiseks kasutades selleks põhiauto standardvarustust sihipäraselt ning ohutult; abistab keemiapääste- ja saasteärastustöödel vastavalt juhendile ja saadud korraldusele; piirab vastavalt korraldusele naftareostuse leviku maismaal, kasutades selleks põhiauto standardvarustust sihipäraselt ja ohutult; hindab keemiapääste tulemuslikkust ja edastab infot vastavalt juhendile;

5. hargneb ohutult vastavalt päästesündmuse liigile ja saadud korraldusele; valib hargnemiseks õiged töövahendid vastavalt korraldusele, päästesündmuse liigile ja iseloomule;

6. evakueerib nii inimesi kui ka loomi vastavalt korraldusele ja päästesündmuse liigile efektiivselt ning ohutult; teeb efektiivset elupäästet vastavalt korraldusele ja päästesündmuse liigile; kasutab endale ja päästetavale ohutuid töövõtteid.

B.3.3 Ennetustöö tegemine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. viib läbi ohutusalaseid nõustamisi erinevatele sihtgruppidele nii kodu- kui looduskeskkonnas vastavalt Päästeametis kehtivatele juhenditele ja programmidele;
2. viib läbi ennetuskoolitusi erinevatele sihtgruppidele vastavalt korraldusele, tegevuskavadele ja kokkulepetele, tuginedes Päästeameti juhenditele ja programmidele; annab vahetule juhile tagasisidet koolitustegevuse läbiviimise ja koolitusvajaduse kohta;
3. viib koostöös asutusesiseste ja väliste partneritega läbi ohutuse teemalisi avalikke üritusi; osaleb ennetusalastes projektides.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Valitavate kompetentside B.3.4 – B.3.11 tõendamine on vabatahtlik.

B.3.4 Alarmsõidu tegemine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. teeb ohutult alarmsõitu vastavalt häirekeskuselt saadud väljasõidukorraldusele, ohuhinnangule ja alarmsõitu reguleerivatele õigusaktidele vastava kategooria sõidukiga; täidab temale antud ülesandeid, arvestades sõiduki eriotstarvet, omapära ning sündmuse iseloomu; täidab valvevahetuse lõpuks elektroonilise sõidupäeviku;
2. hindab visuaalselt ja sõiduki omapärale tuginedes ning ilmastiku, tee- ja liiklusolusid arvestades erinevaid riske ning ohtusid sündmuskohale jõudmiseks vastavalt autojuhi ülesandele; valib vastavalt ohtude ja riskide hinnangule ning sündmuse omapärale sündmuskohale jõudmiseks sobiva sõidukiiruse ning teekonna.

B.3.5 Pinnaltpääste

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. päästab ohutult kannatanu siseveekogudel vastavalt korraldusele ja juhendile;
2. kasutab sihipäraselt ja vastavalt korraldusele pinnaltpäästja varustust kaldast ujudes kuni 100m ja päästelauaga kuni 300m.

B.3.6 Maastikusõiduki juhtimine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. toetab päästetöid erivõimekuse tehnilise vahendiga luure, kannatanu päästmise, õnnetuse tagajärje leevendamise või varustuse transportimise eesmärgil;
2. teostab päästetöid maastikusõidukiga vastavalt korraldusele ja juhendile;
3. juhib ohutult maastikusõidukit erinevates liiklussituatsioonides ja tingimustes.

B.3.7 Nööri pääste	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. päästab nööripääste varustusega ohutult inimese või looma sügavikest ja šahtidest ning keerulise konstruktsiooniga objektidelt (mastid, tornid jm) vastavalt korraldusele ja juhendile; 2. kasutab päästetööl sihipäraselt ja ohutult nööripääste erivarustust.	
B.3.8 Veepääste	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. päästab ohutult ning efektiivselt abitusse seisundisse sattunud inimese või looma voolavas vees vastavalt korraldusele ja juhendile; 2. päästab ohutult ning efektiivselt abitusse seisundisse sattunud inimese või looma päästetööde paadiga; 3. liikleb veekogul ohutult päästetöö paadiga kogupikkusega kuni 12 m.	
B.3.9 Varingupääste	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. päästab ohutult ning efektiivselt inimese või looma varisenud hoonetest vastavalt korraldusele ja juhendile; 2. kasutab päästetööl sihipäraselt ja ohutult varingupääste erivarustust.	
B.3.10 Naftareostuskorje	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. teostab rannikul, maismaal ja siseveekogudel naftareostuskorjetoide kasutades selleks spetsiaalseid vahendeid; 2. kasutab spetsiaalseid naftareostuskorjevahendeid oskuslikult ning sihipäraselt.	
B.3.11 Keemiapääste	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. teostab päästetöid keemiakaitseriietuses vastavalt korraldusele ja juhendile; 2. kasutab keemiapääste erivarustust ohutult ja sihipäraselt; 3. loob keemiapääste erivõimekuse saasteärastuse punkti ja töötab selles ohutult.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	26-01122022-1.3/9k
2. Kutsestandardi koostajad	Häli Allas, Sisekaitseakadeemia Kady Danilas, Sisekaitseakadeemia Rasmus Laar, Päästeamet Karin Sõrmus, Päästeamet Gert Teder, Eesti Päästeala Töötajate Ametiühing
3. Kutsestandardi kinnitaja	Vara- ja Isikukaitse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	24
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	01.12.2022
6. Kutsestandard kehtib kuni	30.11.2027
7. Kutsestandardi versiooni number	9
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	5411 Päästjad ja tuletõrjujad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Rescuer, EstQF Level 4
C.3 Lisad	